

Juridiska avdelningen

29.6.1998

Till arbetspensionsanstalterna

NY LAG OM FÖRBÄTTRANDE AV SYSSELSÄTTNINGSFÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ÄLDRE ARBETSLÖSA

1

Allmänt

Riksdagen har godkänt lagen om förbättrande av sysselsättningsförutsättningar för 55 år fyllda arbetslösa. Den stadfästa lagen (455/1998) följer som bilaga till detta cirkulär. Lagen gäller för viss tid och är i kraft från den 1.7.1998 - 31.12.2000. Med lagen vill man säkerställa att ett nytt tillfälligt arbete, som en äldre långtidsarbetslös person tar emot och som fortgår högst 10 månader, inte försämrar eller annars snedvrider det pensionsskydd som denna person kan förväntas få på grundval av tidigare förvärvsverksamhet. En äldre arbetslös kan sålunda också ta emot ett tillfälligt arbete med lägre lön än tidigare, och pensionsskyddet bibehålls på samma nivå som i den tidigare förvärvsverksamheten omedelbart före arbetslösheten.

Den nya lagen ser alltså till att pensionsskyddet kvarstår på samma nivå som under den tid personen förvärvsarbetade före arbetslösheten. I praktiken förfar man, så att arbetspensionen för återstående tid för en person som fyllt 55 år beräknas på grundval av inkomstnivån omedelbart före arbetslösheten. Den återstående tiden fogas alltså inte till det nya, högst 10 månader fortgående anställnings- eller tjänsteförhållandet. Den återstående tiden skall emellertid bestämmas på basis av inkomstnivån i det nya arbetet, om arbetet fortgår längre än tio månader. I övrigt skall de regler som gäller återstående tid kvarstå oförändrade.

De nya bestämmelserna tillämpas inte, om det nya arbetet är företagarkerksamhet.

Dessutom beaktas inte ett nytt, högst tio månader fortgående anställnings- eller tjänsteförhållande vid beräkningen av s.k. efterkarenstid. På det sättet kvarstår rätten till återstående tid på grundval av tidigare förvärvsverksamhet före arbetslösheten också längre än tidigare. Men efterkarenstiden förlängs endast

Juridiska avdelningen

29.6.1998

med den tid som anställningsförhållandena som omfattas av denna särslag pågår.

Lagen tillämpas både vid bestämmandet av den privata och offentliga sektorns arbetspensioner.

Pensionen beräknas på detta sätt, oberoende av om arbetstagaren efter det att anställningen har upphört lyfter invalid-, arbetslöshets- eller individuell förtidspension eller om familjepension beviljas efter arbetstagaren.

2

Tillämpningsförutsättningar för lagen

Återstående tiden är i kraft

För att lagen skall tillämpas förutsätts att den arbetslöse har rätt till återstående tid på basis av något anställnings- eller tjänsteförhållande eller någon företagarverksamhet, när han inleder ett nytt anställnings- eller tjänsteförhållande.

Enligt lagens ikraftträdelsebestämmelse förutsätts dessutom att rätten till återstående tid är i kraft också vid tidpunkten för pensionsfallet. Om rätten till återstående tid har varit i kraft från ett tidigare anställnings- eller tjänsteförhållande eller en företagarverksamhet då ett tillfälligt anställnings- eller tjänsteförhållande har inletts, men den återstående tiden inte mera är i kraft vid pensionsfallstidpunkten, tillämpas inte särslagen, utan då iakttas de normala ikraftvarande bestämmelserna om återstående tid.

Om en arbetslös person emellertid redan är inne på arbetslöshetsdagpenningens tilläggsdagar innan han påbörjar ett tillfälligt anställnings- eller tjänsteförhållande och rätten till återstående tid har varit i kraft på den första tilläggsdagen, kvarstår rätten till återstående tid fram till pensionsfallstidpunkten.

55 års ålder

Lagen tillämpas på personer som har fyllt 55 år innan ett nytt, högst tio månader fortgående anställnings- eller tjänsteförhållande inleds. Den arbetslöse behöver således inte redan få s.k. tilläggsdagar.

Arbetslös arbetssökande

För att den nya lagen skall kunna tillämpas, förutsätts att den arbetslöse har varit arbetslös arbetssökande vid Arbetskraftsbyrån i minst 30 dagar efter den 1.1.1998. De 30 dagarna behöver inte vara en sammanhängande period, men de skall vara uppnådda

Juridiska avdelningen

29.6.1998

innan ett nytt anställnings- eller tjänsteförhållande som fortgår minst tio månader inleds. Då förutsätts t.ex. inte att den arbetslöse har rätt till eller lyfter arbetslöshetsdagpenning.

Den nämnda tidsperioden skall inbegripa endast sådan arbetslöshetstid som hänför sig till tiden efter det anställnings- eller tjänsteförhållande eller den företagarverksamhet som berättigar till återstående tid. Följaktligen, om anställnings- eller tjänsteförhållandet innehåller t.ex. permitteringsdagar, räknas de inte med i 30 dagsperioden. Om däremot anställnings- eller tjänsteförhållandet upphör i och med att den anställde blir permitterad och t.ex. APL-anställningen därför avslutas till och med den sista löneutbetalningsdagen, räknas permitteringsdagarna efter APL-anställningen med i de 30 dagarna, förutsatt att den permitterade har anmält sig som arbetssökande hos Arbetskraftsbyrån.

Den förutsatta arbetslöshetstiden räknas i kalenderdagar och inte enligt dagar för arbetslöshetsdagpenning. Då utgör en veckas arbetslöshetstid sju dagar av de förutsatta 30 arbetslöshetsdagarna. Arbetslöshetstiden räknas med början från den dag personen i fråga har anmält sig till Arbetskraftsbyrån.

Arbetslöshetstiden konstateras på basis av en utredning som den som ansöker om pension lämnar i sin ansökan. Arbetslöshetstiden som uppges i ansökan verifieras per telefon från Arbetskraftsmyndigheten. Om det av registeruppgifterna emellertid tydligt framgår att pensionssökanden efter den 1.1.1998 har fått arbetslöshetsdagpenning i minst 30 dagar efter ett anställnings- eller tjänsteförhållande eller en företagarverksamhet som berättigar till återstående tid, behövs inte någon särskild verifiering från Arbetskraftsmyndigheten.

Anställnings- eller tjänsteförhållande i högst 10 månader

Lagen tillämpas på ett anställnings- eller tjänsteförhållande som pågår i högst tio månader och som börjar efter den arbetslöshetstid som nämnts ovan senast den 31.12.2000 eller upphör tidigast den 1.7.1998. Återstående tid fogas således inte till ett anställnings- eller tjänsteförhållande som pågår jämnt tio månader, men om det nya anställnings- eller tjänsteförhållandet pågår bara en dag över tio månader, fogas den återstående tiden till denna anställning, om villkoren för återstående tid i övrigt är uppfyllda.

En person kan också ha flera anställnings- och tjänsteförhållanden som uppfyller särlagens tillämpningsförutsättningar. De kan också följa på varandra från dag till dag och sammanlagt fortgå

Juridiska avdelningen

29.6.1998

över tio månader. Den sammanlagda anställningstiden för alla anställningar har dock ingen betydelse, så länge inget enskilt anställnings- eller tjänsteförhållande pågår längre än tio månader.

Anställnings- eller tjänsteförhållandet inom särlagens tillämpningsområde kan också vara ett deltidsarbete. Det innebär att arbetstagaren kan få jämkad dagpenning utöver deltidslönen.

Också i fråga om KAPL- och KoPL-anställningsförhållanden är det anställningstiden som granskas och inte förvärvsinkomsterna. Så här förfar man, för att man redan då ett anställningsförhållande påbörjas skall veta om anställningen omfattas av särlagen.

Anställnings- eller tjänsteförhållanden som uppfyller särlagens tillämpningsförutsättningar kommer i fortsättningen att kallas tillfälliga anställnings- eller tjänsteförhållanden.

3

Anslutandet av den återstående tiden

Om lagens tillämpningsförutsättningar är uppfyllda, fogas den återstående tiden inte till det tillfälliga anställnings- eller tjänsteförhållandet, det oaktat att den pensionsgrundande lönen i den nya anställningen är högre än i det gamla anställnings- eller tjänsteförhållandet eller den tidigare företagarkerksamheten. Några jämförelser om vad som är fördelaktigast görs alltså inte. Här förfar man på ett annat sätt än vid tillämpningen av bestämmelsen om samhällsgaranterat arbete. Den återstående tiden kan nämligen fogas också till det samhällsgaranterade arbetet, om den pensionsgrundande lönen i det arbetet är bättre.

De nya anställningsperioderna förbrukar inte heller efterkarens-tiden, utan anställnings- eller tjänsteförhållandet förlänger efterkarens-tiden med den tid som anställnings- eller tjänsteförhållandet pågår. Då avdras den tid som anställnings- eller tjänsteförhållandet inom särlagens tillämpningsområde har pågått från de dagar som infaller mellan den dag anställnings- eller tjänsteförhållandet eller företagarkerksamheten med återstående tid har upphört och pensionsfallet. När tiderna räknas utgår man från att månaden har 30 dagar. Också i fråga om efterkarens-tiden avviker förfarandet från det som tillämpas på samhällsgaranterat arbete, där efterkarens-tiden räknas på nytt från början efter det att det sex månader pågående samhällsgaranterade arbetet har fullgjorts.

Exempel 1

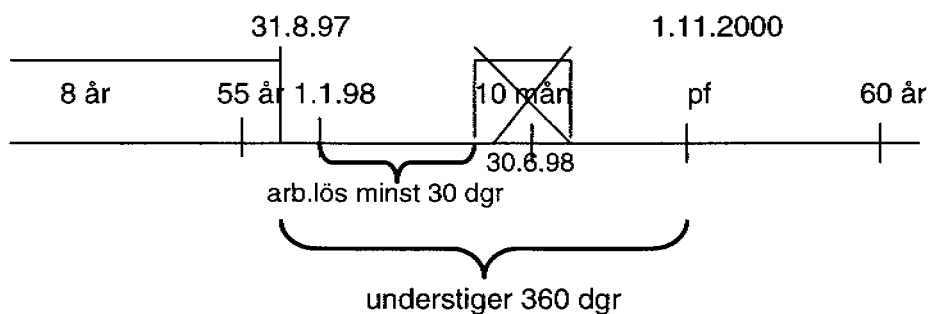
Alla särlagens tillämpningsförutsättningar har tagits med i detta grundexempel. I de exempel som följer senare antas att tillämp-

Juridiska avdelningen

29.6.1998

ningsförutsättningarna är uppfyllda. De är således inte mera med på bilderna.

Kruxet som har dragits över det tio månader pågående anställnings- eller tjänsteförhållandet betyder att det tillfälliga anställnings- eller tjänsteförhållandet inte förbrukar efterkarenstiden. Den återstående tiden fogas inte heller till det tillfälliga anställnings- eller tjänsteförhållandet.

- rätt till återstående tid på basis av ett 8 års anställnings- eller tjänsteförhållande eller företagaverksamhet
- beräkningssätt:

2000	10	30	1140
1997	9	1	- 500 arb.lös.dagpenning
3	1	29 + 1 = 1140 dgr	640
			- 300 10 mån. anställ./ tj.förhåll.
			340

Den tid som anställnings- eller tjänsteförhållandet eller företagaverksamheten har pågått före arbetslösheten spelar inte heller någon roll, bara den återstående tiden på basis av förhållandet är i kraft när det tillfälliga anställnings- eller tjänsteförhållandet börjar och pensionsfallet inträffar. Då kan ett tillfälligt anställnings- eller tjänsteförhållande som uppfyller lagens tillämpningsförutsättningar vara längre än det anställnings- eller tjänsteförhållande dit den återstående tiden är fogad. Det kan då hända att den återstående tiden fogas t.ex. till ett sådant anställnings- eller tjänsteförhållande som har varat en månad, om rätten till återstående tid på basis av det är i kraft när det tillfälliga anställnings- eller tjänsteförhållandet börjar och pensionsfallet inträffar.

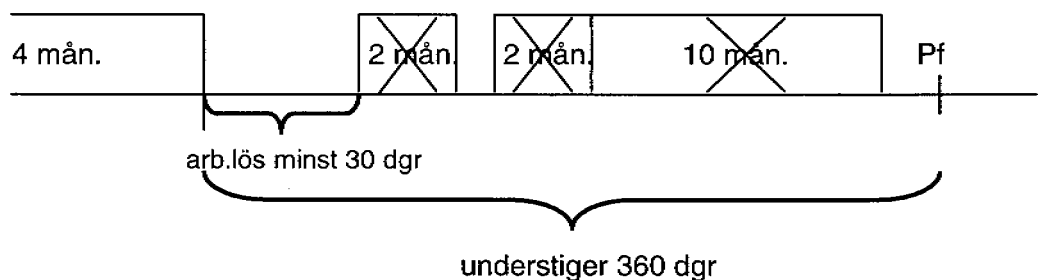
En person kan också ha flera anställnings- eller tjänsteförhållanden som uppfyller särlagens villkor. Då granskas varje anställ-

Juridiska avdelningen

29.6.1998

nings- eller tjänsteförhållande separat, för att se om det uppfyller lagens tillämpningsförutsättningar. Villkoret om 30 arbetslöshetsdagar behöver dock uppfyllas endast en gång efter ett sådant anställnings- eller tjänsteförhållande till vilket återstående tid är kopplat. Om lagens tillämpningsförutsättningar är uppfyllda, fogas den återstående tiden inte till något av dessa anställnings- eller tjänsteförhållanden, utan den är fortfarande kopplad till det anställnings- eller tjänsteförhållande eller den företagareverksamhet som föregick arbetslösheten.

Exempel 2

- rätt till återstående tid på basis av ett 4 mån. anställnings- eller tjänsteförhållande eller företagareverksamhet

När rätten till återstående tid går förlorad efter ett tillfälligt anställnings- eller tjänsteförhållande

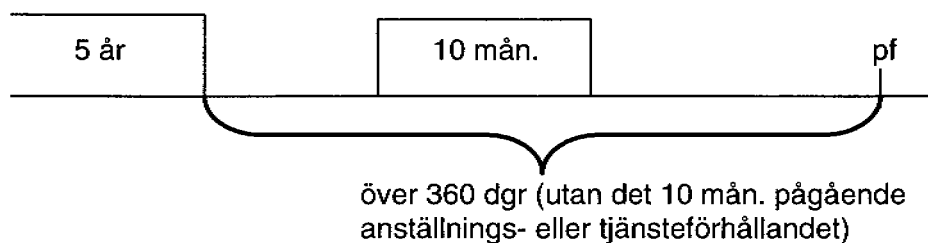
I lagens ikraftträdelsebestämmelse ingår en särbestämmelse för sådana situationer, där ett tillfälligt anställnings- eller tjänsteförhållande uppfyller alla lagens tillämpningsförutsättningar, men efter denna anställning efterkarenstiden från ett föregående anställnings- eller tjänsteförhållande går ut före pensionsfallet. I sådana situationer har en person vid pensionsfallet inte mera kvar sin rätt till återstående tid från det anställnings- eller tjänsteförhållande eller den företagareverksamhet som föregått arbetslösheten. En sådan situation kan uppstå, t.ex. när en person efter anställnings- eller tjänsteförhållandet har så långa perioder utan arbetslöshetsdagpenning att han vid pensionsfallet inte mera har kvar sin rätt till återstående tid.

Enligt ikraftträdelsebestämmelsen tillämpas inte särlagen i sådana situationer. Eftersom särlagen inte kommer att tillämpas, iaktas de normala bestämmelserna om återstående tid. Den återstående tiden kan således fogas till det tillfälliga anställnings- eller tjänsteförhållandet. Då förlänger inte det tillfälliga anställnings- eller tjänsteförhållandet efterkarenstiden.

Juridiska avdelningen

29.6.1998

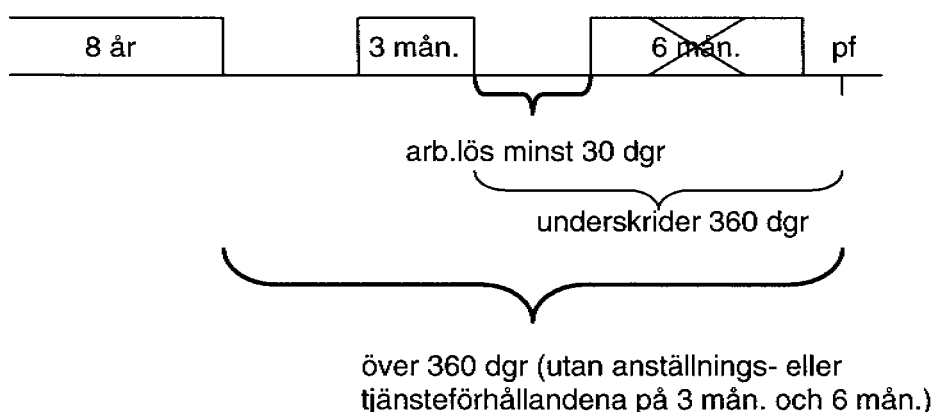
Exempel 3

- särlagen tillämpas inte
- den återstående tiden fogas till det tillfälliga anställnings- eller tjänsteförhållandet på 10 mån.

När en person har flera tillfälliga anställnings- eller tjänsteförhållanden och rätten till återstående tid har gått förlorad efter något av dem, kan särlagen emellertid tillämpas, om dess tillämpningskriterier uppfylls efter något av anställningarna. Detta är möjligt m.a.o., då när en person har varit arbetslös arbetssökande vid en Arbetskraftsbyrå i minst 30 dagar efter ett anställnings- eller tjänsteförhållande, han har rätten till återstående tid i kraft på grundval av det föregående anställnings- eller tjänsteförhållandet och har fyllt 55 år innan ett nytt tillfälligt anställnings- eller tjänsteförhållande börjar. Med hjälp av särlagen kvarstår då den återstående tiden i det anställnings- eller tjänsteförhållande där den fortfarande är i kraft.

Exempel 4

- den återstående tiden fogas enligt särlagen till det anställnings- eller tjänsteförhållande som pågått 3 månader

4

Särlagens giltighetstid

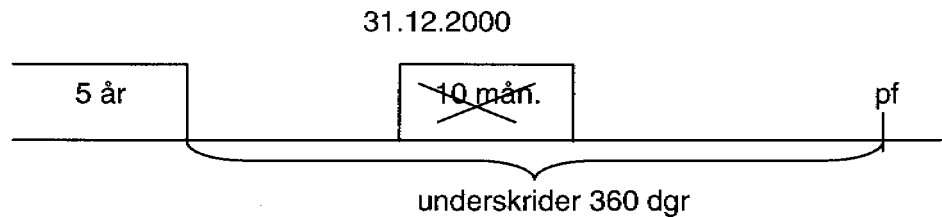
Den tidsbegränsade lagen är i kraft 1.7.1998 - 31.12.2000. Den skall tillämpas på sådana pensioner där pensionsfallet inträffar

Juridiska avdelningen

29.6.1998

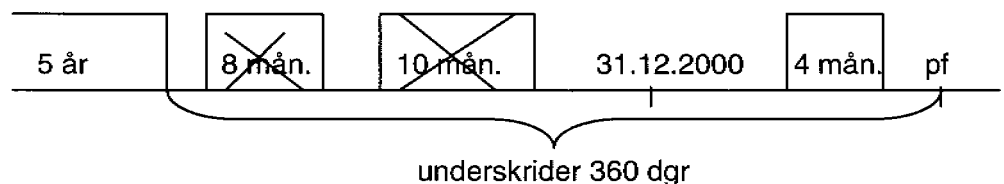
efter det att lagen trätt i kraft. Lagen kan dock tillämpas också på pensioner där pensionsfallet inträffar efter det att lagens giltighetstid har gått ut, dvs., om det i särlagen avsedda anställnings- eller tjänsteförhållandet har börjat medan lagen är i kraft eller senast 31.12.2000.

Exempel 5

- särlagen tillämpas på det anställnings- eller tjänsteförhållande som pågått 10 månader

Exempel 6

- särlagen tillämpas på de anställnings- och tjänsteförhållanden som pågått i 8 och 10 månader, men inte på det som pågått i 4 månader
 - den återstående tiden fogas till det anställnings- eller tjänsteförhållande eller den företagaverksamhet som pågått i 5 år
 - om det 4 månader pågående anställnings- eller tjänsteförhållandet hade pågått i 6 månader, skulle den återstående tiden ha fogats till det.

5

Utjämningslönen enligt APL

Den tidsbegränsade lagen inverkar också på tillämpningen av bestämmelsen i APL om utjämningslön. Om den återstående tiden fogas till det anställnings- eller tjänsteförhållande som föregått arbetslösheten och som pågått mindre än 6 månader, skall bestämmelsen om utjämningslön tillämpas. Vid uträkningen av utjämningslönen beaktas emellertid inte alls de anställnings- eller tjänsteförhållanden som uppfyller särlagens villkor. Eftersom dessa anställnings- eller tjänsteförhållanden inte heller förbrukar efterkarenstiden, bestäms granskningsperioden, så att den inbegriper 360 dagar bakåt från pensionsfallet med avdrag av de särlagenliga anställnings- eller tjänsteförhållandena från anställningstiden och det föregående året.

Juridiska avdelningen

29.6.1998

När det gäller sådana situationer där en person är inne på arbetslöshetsdagpenningens tilläggsdagar, förlängs granskningsperioden, så att den först räknas bakåt från pensionsfallet till den 1 tilläggsdagen och därifrån räknas sedan efterkarenstiden och ytterligare ett år bakåt. På det sättet kommer anställningstiden på 12 månader att inbegripa endast de anställningsförhållanden som inte uppfyller särlagens tillämpningskriterier (Meddelande 4/98, på finska).

6

KAPL- och KoPL-anställningsförhållanden

I fråga om KAPL- och KoPL-anställningar beaktas ett anställningsförhållandes faktiska längd då man granskar om ett tillfälligt anställningsförhållande omfattas av särlagen eller inte. Lönen i det tillfälliga arbetet spelar ingen roll.

Pensionsskyddscentralens arbetsförhållanderegister innehåller uppgifter om redovisade KAPL- och KoPL-löner per månad. Om registret innehåller redovisade löner för över tio månader i rad från samma arbetsgivare, bör anställningsförhållandets exakta längd utredas. Om arbetsgivaruppgifterna är bristfälliga, bistår LEL Arbetspensionskassan med uppgifter.

Ett KAPL- eller KoPL-anställningsförhållande, som omfattas av särlagen, förlänger i princip alltså karenstiden på 540 dagar enligt KAPL och 360 dagar enligt APL, så att en redovisningsmånad motsvarar en månad eller 30 dagar. Men då är det skäl att utreda utbetalningstidpunkterna för arbetslöshetsdagpenning, för att efterkarenstiden inte skall förlängas två gånger på grundval av samma tidsperiod. Anställningstidens exakta längd utreds endast om det finns särskilda skäl för det.

7

Andra effekter

Intjäningen av pension

Även om särlagen hindrar att den återstående tiden fogas till ett tillfälligt anställningsförhållande, växer emellertid pensionen på grundval av det nya arbetet enligt de normala intjäningsprocenterna, dvs. inom den privata sektorn med 1,5 procent per år fram till utgången av det år som föregår det år under vilket arbetstagaren fyller 60 år och därefter med 2,5 procent.

Jämkad dagpenning

Det tillfälliga anställnings- eller tjänsteförhållandet kan också vara deltidsarbete och arbetstagaren kan få jämkad dagpenning under

Juridiska avdelningen

29.6.1998

anställningstiden. Eftersom jämkad dagpenning också kan vara pensionsfallstidpunkt vid beviljande av arbetslöshetspension, kan det hända att pensionsfallet inträffar mitt under deltidsarbetet. I sådana situationer intjänas pensionen normalt fram till pensionsfallet, men pensionen växer inte mera för anställningstiden efter pensionsfallet.

Den stabiliserade inkomstnivån vid deltidspension

Det tillfälliga anställnings- eller tjänsteförhållandet, som omfattas av särlagen, beaktas när 12/18-regeln, som är ett villkor för deltidspension, skall uppfyllas. Detta beror på att arbete skall ge rätt till grundpension. Eftersom den stabiliserade inkomstnivån vid bestämmandet av deltidspensionen anses vara den pensionsgrundande lön som skulle fastställas med beaktande av den återstående tiden, bestäms den stabiliserade inkomstnivån inte på basis av det tillfälliga anställnings- eller tjänsteförhållandet. Den stabiliserade inkomstnivån bestäms på grundval av ett sådant tidigare anställnings- eller tjänsteförhållande som ger rätt till återstående tid.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Helena Tapio

Riitta Korpiluoma

Nr 455

Lag

om förbättrande av sysselsättningsförutsättningarna för 55 år fyllda arbetslösa

Given i Nådendal den 18 juni 1998

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Utan hinder av 6 a och 6 b § lagen om pension för arbetstagare (395/1961), 7 och 7 a § lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962), 12 a och 12 b § lagen om sjömanspensioner (72/1956) och 5 a och 5 b § lagen om statens pensioner (280/1966) samt 4 § 4—8 mom. och 4 a § i den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga räknas återstående tid inte såsom till pension berättigande på grundval av ett arbets- eller tjänsteförhållande som har fortgått högst tio månader, om

1) rätt till återstående tid enligt nämnda lagar och punkter i pensionsstadgan gäller på grundval av något annat arbets- eller tjänsteförhållande eller annan företagare verksamhet då nämnda arbets- eller tjänsteförhål-

lande, som fortgått högst tio månader, börjar,

2) arbetstagaren eller tjänsteinnehavaren har fyllt minst 55 år då nämnda arbets- eller tjänsteförhållande, som fortgått högst tio månader, börjar,

3) arbetstagaren eller tjänsteinnehavaren har varit arbetslös arbetssökande vid Arbetskraftsbyrån minst 30 dagar såväl efter det att ett sådant arbets- eller tjänsteförhållande eller en sådan företagare verksamhet som avses i 1 punkten och som berättigar till återstående tid har upphört efter den 1 januari 1998 och

4) det arbets- eller tjänsteförhållande enligt 1 punkten som har fortgått högst tio månader har börjat efter den arbetslöshetstid som avses i 3 punkten; dessutom förutsätts att arbetsförhållandet upphör tidigast efter

RP 73/1998
ShUB 9/1998
RSv 59/1998

den 30 juni 1998 eller börjar senast den 31 december 2000.

Arbetstagaren eller tjänsteinnehavaren skall förete en utredning om den i 1 mom. 3 punkten avsedda arbetslöshetstiden i samband med pensionsansökan.

2 §

Ett arbets- eller tjänsteförhållande enligt 1 §, som har fortgått högst tio månader, beaktas inte då de 360 eller 540 dagar som avses i de lagar och de punkter i pensionsstadgan som nämns i 1 § beräknas.

3 §

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1998 och gäller till den 31 december 2000.

Nådendal den 18 juni 1998

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Lagen tillämpas på pensioner i fråga om vilka gäller att pensionsfallet inträffar efter lagens ikraftträdande.

Denna lag skall dock efter sin giltighetstid fortfarande tillämpas på sådana arbets- och tjänsteförhållanden enligt 1 § som har fortgått högst tio månader och börjat under lagens giltighetstid.

Denna lag tillämpas dock inte om arbetstagaren eller tjänsteinnehavaren vid pensioneringstidpunkten enligt 1 § 1 mom. 1 punkten i denna lag saknar rätt till återstående tid på grundvalen av något annat arbets- eller tjänsteförhållande eller någon annan företagareverksamhet.

Social- och hälsovårdsminister *Sinikka Mönkäre*